



**Çevrimiçi Öğrenmeye Dayalı Uzaktan Eğitimde Öğrenci Doyumu ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişki**

Fatma Gizem KARAOĞLAN YILMAZ

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Ankara /  
TÜRKİYE, e-posta: gkaraoglanyilmaz@gmail.com

Ramazan YILMAZ

Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Bartın / TÜRKİYE,  
e-posta: ramazanyilmaz067@gmail.com

Necmettin TEKER

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Ankara /  
TÜRKİYE, e-posta: nteker@ankara.edu.tr

**Bildiri Özeti:**

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağlamış olduğu imkânlar sayesinde öğrenenlerin yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları konusunda uzaktan eğitim çeşitli fırsatlar sunmaktadır. Özellikle web 2.0 teknolojisinin gelişimi ile birlikte uzaktan eğitimde çeşitli eş zamanlı ve eş zamansız iletişim araçları kullanılmaya başlanmış ve uzaktan eğitimin uygulanma biçiminde farklılıklar ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmalar, çevrimiçi öğrenmeye dayalı yükseköğretim programlarının sayısının hızla arttığını ve çevrimiçi öğrenmedeki büyüme hızının diğer yükseköğretim programlarındaki büyüme hızını geçtiğini göstermektedir. Uzaktan eğitim programlarındaki öğrenci sayısının hızla artmasına rağmen yapılan araştırmalar, uzaktan eğitim programlarına kayıt olan öğrencilerin yarısına yakınının uzaktan eğitim programlarını tamamlamakta başarısız olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin uzaktan eğitim programlarında başarısız olmasına yol açan çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerden biri de öğrenci doyumudur. Bu çalışmada Bartın Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları bünyesinde yer alan önlisans ve lisans programlarına kayıtlı olan öğrencilerin uzaktan eğitim doyumları çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik doyumları Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim Öğrencileri Doyum Ölçeği ile belirlenmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin demografik bilgilerine ve çeşitli değişkenlere ilişkin veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim Öğrencileri Doyum Ölçeğinden aldıkları puanlarla çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analiz sonucunda eş zamanlı ve eş zamansız iletişim biçimlerinin birlikte kullanıldığı uzaktan eğitim programlarında öğrenci doyumunu etkileyen faktörlere ilişkin çeşitli çıkarımlarda bulunulmuş olup, öğrenci doyumunun artırılması için neler yapılabileceği tartışılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** uzaktan eğitim, öğrenci doyum

# Çevrimiçi Öğrenmeye Dayalı Uzaktan Eğitimde Öğrenci Doyumu ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişki

---

DR. F. GİZEM KARAOĞLAN YILMAZ

DR. RAMAZAN YILMAZ

DR. NECMETTİN TEKER

Karaoğlan Yılmaz, F. G., Yılmaz, R., & Teker, N. (2014). Çevrimiçi öğrenmeye dayalı uzaktan eğitimde öğrenci doyumunu ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki. Presented at the *2nd International Instructional Technologies & Teacher Education Symposium*, Afyonkarahisar.

# Problem

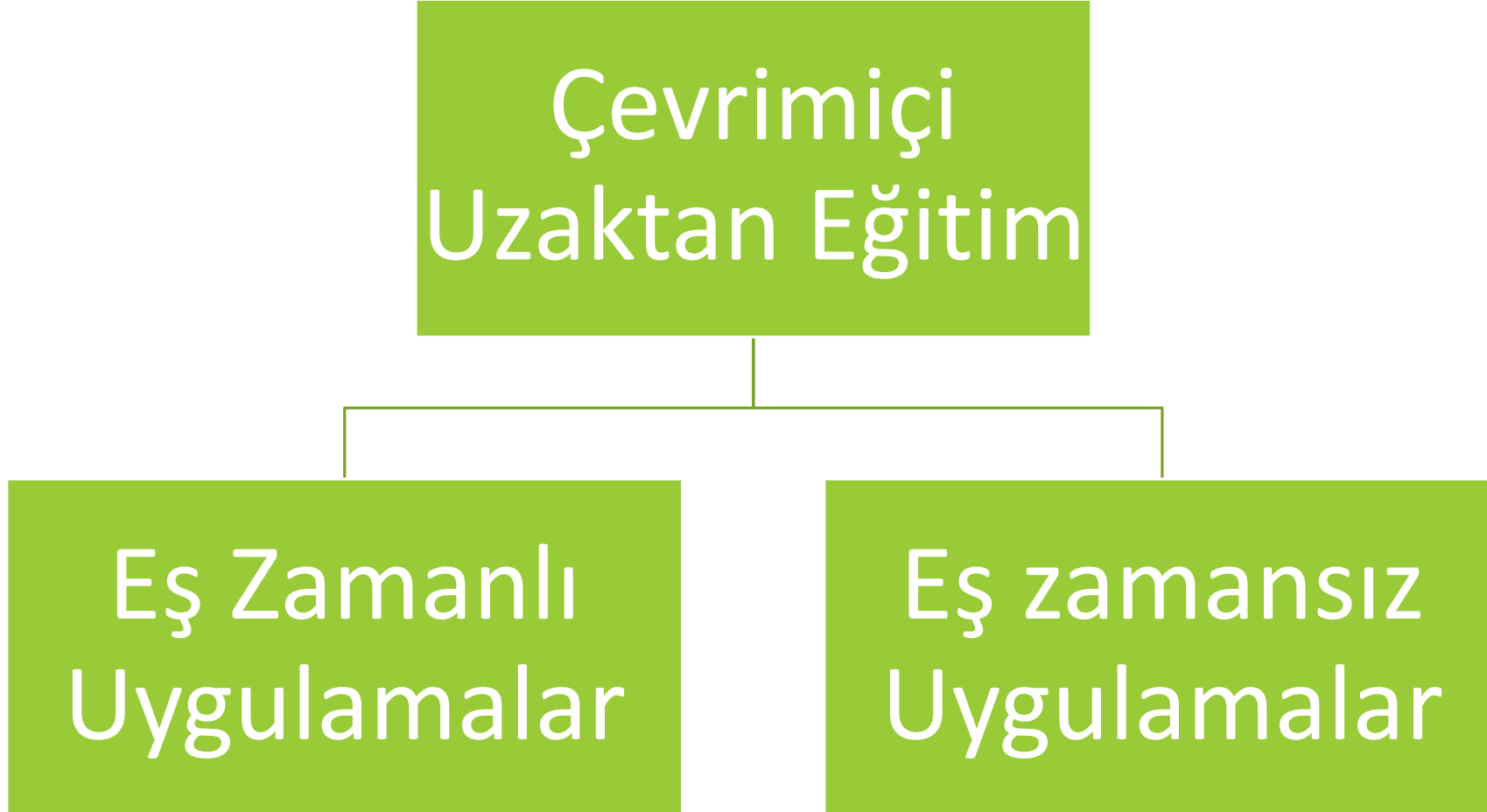
---

Uzaktan eğitime yönelik ilginin artması;

- Artan eğitim ihtiyacı,
- Eğitimde zaman kaynaklı sınırlılıklar,
- Coğrafi engeller,
- Ekonomik engeller,
- Yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi vs.

# Problem

---



# Amaç

---

1. Uzaktan eğitim öğrenci doyum ölçeğinden alınan puanların düzeyi nedir?
2. Öğrencilerin doyum düzeyleri;
  - a) Cinsiyete,
  - b) Öğrenim görülen bölüme,
  - c) Günlük internet kullanım süresine,
  - d) Kaç yıldır internet kullandığına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Öğrencilerin genel akademik not ortalamaları ile doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Doyumu etkileyen faktörlere ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?

# Araştırmanın Modeli

---

- Araştırmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır.
- Nicel boyutta araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket ve Parlak (2004) tarafından geliştirilen Kukul (2011) tarafından revize edilen Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim Öğrencileri Doyum Ölçeği,
- Nitel boyutta ise araştırmacılar tarafından geliştirilen öğrenci görüşlerini belirleme formu aracılığıyla elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak bulgular özetlenmiştir.

# Çalışma Grubu

**Tablo 1.** Katılımcılara İlişkin Demografik Veriler

<b>Değişken</b>	<b>Grup</b>	<b>N</b>	<b>%</b>
Cinsiyet	Kadın	52	46,4
	Erkek	60	53,6
<b>Toplam</b>		<b>112</b>	<b>100,0</b>
Bölüm	Bilgisayar Programcılığı	31	27,7
	Sosyoloji	41	36,6
	Türk Dili ve Edebiyatı	40	35,7
<b>Toplam</b>		<b>112</b>	<b>100,0</b>
İnternete erişim yeri	Ev	94	83,9
	Mobil	15	13,4
	İş yeri	3	2,7
<b>Toplam</b>		<b>112</b>	<b>100,0</b>
Çalışıyor mu?	Evet	70	62,5
	Hayır	42	37,5
<b>Toplam</b>		<b>112</b>	<b>100,0</b>



# BULGULAR (Doyum Düzeyleri)

**Tablo 2.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Doyum Düzeylerine İlişkin Puanlarının Dağılımları

Ölçekler	Madde Sayısı	En Düşük Puan	En Yüksek Puan	$\bar{X}$	ss	$\bar{X}/k$
Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Eğitim Öğrencileri Doyum Ölçeği	42	74.00	291.00	204.68	55.50	4.87

Araştırmanın bu bulgusuna göre uzaktan eğitim öğrencilerinin **doyum düzeylerinin yüksek** olduğu söylenebilir.

# Cinsiyet Değişkenine Göre Doyum Düzeyleri

**Tablo 3.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Doyum Düzeylerinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	sd	t	p
Kadın	52	193.00	65.76	85.39	2.04	.044
Erkek	60	214.80	42.81			

Araştırmanın bu bulgusuna göre **erkek öğrencilerin** doyum düzeylerinin kadın öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

# Bölüm Değişkenine Göre Doyum Düzeyleri

---

**Tablo 4.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Doyum Düzeylerinin Betimsel İstatistikleri

Bölüm	N	$\bar{x}$	SS
Bilgisayar Programcılığı	31	237.32	30.36
Sosyoloji	41	166.44	50.59
Türk Dili ve Edebiyatı	40	218.58	53.40

# Bölüm Değişkenine Göre Doyum Düzeyleri

**Tablo 5.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Doyum Düzeylerinin Bölümlere Göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	100711.782	2	50355.891	22.753	.000	Bilgisayar Programcılığı- Sosyoloji
Gruplarıçi	241232.647	109	2213.144			Türk Dili ve Edebiyatı - Sosyoloji
Toplam	341944.429	111				

Araştırmanın bu bulgusuna göre **Bilgisayar Programcılığı ile Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencilerinin** doyum düzeylerinin Sosyoloji bölümü öğrencilerinden istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

# Günlük İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Doyum Düzeyleri

**Tablo 6.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Günlük İnternet Kullanma Saatlerine Göre Doyum Düzeylerinin Betimsel İstatistikleri

Bölüm	N	$\bar{x}$	SS
1-3 saat	47	203.17	56.65
4-6 saat	47	197.81	49.90
7-9 saat	11	200.36	66.59
10 saat ve üstü	7	267.71	29.10

# Günlük İnternet Kullanma Süresi Değişkenine Göre Doyum Düzeyleri

**Tablo 7.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Doyum Düzeylerinin Günlük İnternet Kullanma Saatlerine Göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	30344.540	3	10114.847	3.506	.018	1-3 saat - 10 saat ve üstü
Gruplarıçi	311599.889	108	2885.184			4-6 saat - 10 saat ve üstü
Toplam	341944.429	111				

Tablo 7 incelendiğinde, uzaktan eğitim öğrencilerinin doyum düzeyleri arasında günlük internet kullanma saati düzeyine göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [ $F(3,108)= 3.506, p<.05$ ]. Bir diğer deyişle, uzaktan eğitim öğrencilerinin doyum düzeyleri, günlük internet kullanma saatlerine göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. F testinin anlamlı çıkması ve varyansların homojenliği sağladığı için Scheffe testi günlük internet kullanma saatleri arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre farkın günlük 1-3 saat ( $\bar{x}=203.17, S= 56.65$ ) interneti kullananlar ile günlük 10 saat ve üstü ( $\bar{x}=267.71, S= 29.10$ ) interneti kullananlar ve günlük 4-6 saat ( $\bar{x}=197.81, S= 49.90$ ) interneti kullananlar ile günlük 10 saat ve üstü ( $\bar{x}=267.71, S= 29.10$ ) interneti kullananlar arasında olduğu belirlenmiştir.

# Kaç Yıldır İnternet Kullanıldığı Değişkenine Göre Doyum Düzeyleri

**Tablo 8.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Doyum Düzeylerinin İnterneti Kaç Yıldır Kullandığına Göre Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	85278.186	3	28426.062	11.961	.000	1-4 yıl – 5-8 yıl
Gruplarıçi	256666.242	108	2376.539			1-4 yıl – 9-12 yıl
Toplam	341944.429	111				

Tablo 8 incelendiğinde, uzaktan eğitim öğrencilerinin doyum düzeyleri arasında internet kullanma becerilerine göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [ $F(3,108) = 11.961, p < .05$ ]. Bir diğer deyişle, uzaktan eğitim öğrencilerinin doyum düzeyleri, interneti kaç yıldır kullandığına göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. F testinin anlamlı çıkması ve varyansların homojenliği sağladığı için Scheffe testi interneti kaç yıldır kullandığına ilişkin farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre farkın 1-4 yıldır ( $\bar{x} = 253.00, S = 41.91$ ) interneti kullananlar ile 5-8 yıldır ( $\bar{x} = 184.34, S = 48.13$ ) interneti kullananlar ve 1-4 yıldır ( $\bar{x} = 253.00, S = 41.91$ ) interneti kullananlar ile 9-12 yıldır ( $\bar{x} = 193.20, S = 51.80$ ) interneti kullananlar arasında olduğu belirlenmiştir.

# Doyum ile Not Ortalaması Arasındaki İlişki

**Tablo 9.** Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Doyum Düzeyi ile Not Ortalaması Arasındaki Korelasyon Sonuçları

	Not Ortalaması	Doyum Düzeyi	
<b>Not Ortalaması</b>	Pearson Correlation	1	-.022
	Sig. (2-tailed)		.822
	N	112	112
<b>Doyum Düzeyi</b>	Pearson Correlation	-.022	1
	Sig. (2-tailed)	.822	
	N	112	112

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin genel akademik not ortalamaları ile uzaktan eğitim doyumları arasında **anlamlı bir ilişki olmadığı** görülmüştür.



# İçerik Analizi Sonuçları-Olumlu Temalar

Olumlu Alt Temalar	f
Derslerde ödev verilmesi ve bunun takibi	7
Öğretim elemanlarının ilgili davranması	6
Haftalık ders notlarının/materyallerinin sisteme düzenli eklenmesi	6
Düzenli eş zamanlı derslerin olması	6
Öğretim elemanından geribildirim alabilme	5
Toplu olarak tartışmaların/iletişimlerin yapılması, topluluk olma hissi	4
Derslere erişimde mekân sınırlamasının olmaması	3
Öğretim elemanlarının iyi niyetli yaklaşımı	2
Programın uzaktan eğitim yerine fakülte/yüksekokul diploması vermesi	2
Eş zamanlı derslere devam zorunluluğunun olmaması	2
İş hayatına engel oluşturmaması	2
Öğretim elemanı ile birebir iletişime geçebilme	2

# İçerik Analizi Sonuçları-Olumlu Temalar

Olumlu Alt Temalar	f
Haftalık canlı ders gün ve saatlerinin hafta içine dengeli dağıtımı	2
Örgün eğitim programlarında öğrenim gören öğrencilerle benzer eğitimin alınması/bir ayrımın yapılmaması	2
Ders notlarının/materyallerinin öğrenci ihtiyaç ve seviyesine uygun olarak hazırlanması	2
Öğrencilere sağlanan destek ve yönlendirmeler	1
Öğretim elemanlarının alanlarında uzman olmaları	1
Öğrenme yönetim sisteminin kullanım kolaylığı, basit ve anlaşılır olması	1
Eş zamanlı derslerin akşam saatlerinde olması	1

# İçerik Analizi Sonuçları-Olumsuz Temalar

Olumsuz Alt Temalar	f
Öğretim elemanlarının düzenli eş zamanlı ders yapmaması	18
Öğretim elemanlarının öğrencilere olan ilgisizliği	12
Haftalık ders notlarının/materyallerinin sisteme düzenli eklenmemesi/eksik ve yetersiz materyaller	12
Öğrenme yönetim sisteminin zaman zaman hata vermesi nedeniyle derslere girememe	6
Kampüste yüz yüze ortamda yapılan sınav zamanı yaşanan barınma problemleri	4
Öğretim elemanı ile iletişim kuramama	3
Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim programlarına örgün eğitim programları kadar değer vermemesi	3
Öğrencilere sağlanan destek ve yönlendirmenin yetersizliği	3

# Sonuç

---

- ❑ Uzaktan eğitim öğrencilerinin bilgi ve iletişim teknolojisi kullanma becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- ❑ Eş zamansız derslerin eş zamanlı derslerle desteklenmesi ve eş zamanlı derslerin düzenli olarak yapılması,
- ❑ Ders notlarının/materyallerinin sisteme düzenli yüklenmesi,
- ❑ Öğrencilere gerekli ilginin ve geribildirimlerin sağlanması,
- ❑ Sanal toplulukların oluşturulması, öğrenci-öğrenci, öğrenci-içerik, öğrenci-öğretmen etkileşiminin geliştirilmesi,
- ❑ Öğrencilere gerekli destek ve yönlendirmelerin verilmesi (akademik, idari),
- ❑ Basit ve kullanışlı sistem arayüzünün olması,
- ❑ Eş zamanlı derslerin akşam saatlerinde yapılması,
- ❑ Sınavların ve değerlendirmenin ciddiyetle ve objektif olarak yapılması.

# Katkılarınız İçin Teşekkürler

---